

N:o 43.

Ank. till Riksd. kansli den 21 juni 1887, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om utsträckning af tiden för anmälan om inlösen af skattefrälseräntor och af kronotionde, som innehafves under enskild eganderätt.

(I. A).

I särskilda inom kamrarne väckta motioner har föreslagits:

af herr *N. Fosser* (motion i Första Kammaren n:o 5), att Riksdagen måtte i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes utfärda förordning derom, att tiden för anmälan angående inlösen af skattefrälseräntorna måtte blifva utsträckt till 1888 års utgång;

af herr *L. Börjesson* (motion i Andra Kammaren n:o 27), att Riksdagen måtte besluta ny fatalietid för inlösen af skattefrälseräntor, utsträckt till ett eller två år från nya förordningens datum; och

af herr *J. Bengtsson* (motion i Andra Kammaren n:o 30), att Riksdagen ville i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes utfärda föreskrift derom, att tiden för sådan anmälan angående inlösen af kronotionde, som innehades under enskild eganderätt, hvarom omförmäldes i kongl. kungörelsen den 11 september 1885, måtte blifva utsträckt till ytterligare ett år, räknadt från den dag Kongl. Maj:t kunde finna lämpligt utfärda kungörelse i ämnet.

Statsutskottet, till hvars förberedande handläggning dessa motioner blifvit öfverlemnade, har tagit det i motionerna omförmälda ärende i öfvervägande och i sammanhang dermed jemväl till behandling förehaft en af herr *G. Sundling* i Andra Kammaren väckt, till utskottet äfvenledes remit-

terad motion (n:o 109), deri hemställes, att Riksdagen måtte besluta, att alla skattefrälserräntor skola inlösas af statsverket, och att denna inlösen skall taga sin början från och med år 1888 samt fortgå under en tidsperiod af 4 år med 25 procent årligen.

Sedan Riksdagen jemlikt skrifvelse den 12 maj 1885 bifallit Kongl. Maj:ts den 20 februari samma år aflåtna proposition angående inlösen af skattefrälserräntor, kronotionde, som innehafves under enskild eganderätt, samt arbets- eller hofveriskyldighet till skattesåld kronoegendom, har Kongl. Maj:t den 11 september samma år utfärdat förordning i ämnet. I denna förordning stadgas, bland annat, att vederbörande egare till förenämnda räntor, tionde eller rätt till arbete eller hofveri, hvilka ville begagna sig af den bestämda inlösen, skulle inom ett år från den dag, författningen utfärdades, derom göra anmälan hos kammarkollegium eller Kongl. Maj:ts befallningshafvande.

Såsom skäl för den nu ifrågasatta utsträckningen af den sålunda bestämda tiden för anmälan om skattefrälserräntors och kronotiondes inlösen af statsverket, är i förenämnda motioner hufvudsakligen anfördt, *dels* att det visat sig, att åtskilliga egare till dylika räntor, hvilka önskat få desamma af statsverket inlösta, af olika orsaker varit förhindrade att inom den föreskrifna tiden inkomma med vederbörlig anmälan i ämnet, *dels* att i ett uppgifvet fall å utländsk ort boende personer, hvilka tillsammans egde skattefrälserräntor från omkring tjugu frälsehemman inom Halland, så sent erhållit underrättelse om den medgifna rätten till räntornas inlösen, att de icke hunnit inom den bestämda tiden vidtaga de för sådant ändamål erforderliga åtgärder, *och dels*, att endast ett ringa antal anmälningar angående inlösen af kronotionde inom den i förordningen bestämda tiden inkommit, sannolikt i följd af förbiseende angående förordningens föreskrifter; och hade i alla dessa fall de skatteskyldige ränte- och tiondegifvarne icke kunnat komma i åtnjutande af den lindring i utskylder, som varit afsedd att beredas dem genom den beslutade inlösen till staten af skattefrälserräntor och i enskild ego befintlig kronotionde.

Af den vid Kongl. Maj:ts till innevarande Riksdag aflåtna statsverksproposition fogade finansplan inhemtas, bland annat, att inom den i ofvanberörda förordning föreskrifna tid för inlösen af skattefrälserräntor m. m. inkommit saluanbud till en beräknad sammanlagd lösesumma af 2,884,232 kronor 75 öre; och enligt en utskottet meddelad uppgift hade till inlösen af skattefrälserräntor m. m. intill den 8 i denna månad från statskontoret utanordnats ett belopp af 1,067,390 kronor. Då i den framställning, som låg till grund för 1885 års Riksdags beslut i detta ämne, förutsattes, att statens utgiit för de ifrågavarande utskyldernas inlösen skulle komma att uppgå till

närmare 4,000,000 kronor, torde häraf framgå, att en stor del af skattefrälseräntornas och kronotiondens egare icke inom den utsatta tiden inkommit med anmälningar om räntornas och tiondens inlösen.

Vid behandlingen under 1885 års riksdag af frågan om inlösen af skattefrälseräntor, kronotionde och arbetsskyldigheter framhölls, att man i första rummet borde söka att medelst *frivilliga* aftal med ränte- och tiondeegarne till staten återförvärfva berörda utskylder, och att man, endast i den mån sådant visade sig icke kunna ske, borde tillgripa andra utvägar.

Enligt hvad motionärerne jemväl framhållit, lära utsigter förefinnas, att åtskilliga ränte- och tiondeegare, hvilka af olika anledningar icke inom den förelagda tiden vidtagit de i nämnda förordning föreskrifna åtgärder för skattefrälseräntornas och kronotiondens inlösen, skulle inkomma med vederbörlig anmälan till sådan inlösen, derest ytterligare tid dertill dem medgåfves; och då sålunda tillfälle fortfarande torde kunna beredas för staten att på frivillighetens väg förvärfva många i enskildes händer ännu befintliga rättigheter af ifrågavarande slag, har utskottet ansett en utsträckning i tiden för förenämnda anmälan vara af förhållandena påkallad.

Men då å andra sidan det måste vara önskvärdt, att ifrågavarande angelägenheter må blifva så snart som möjligt ordnade, har utskottet föreställt sig, att det ytterligare rådrum, som synes böra medgifvas för anmälan om skattefrälseräntors och kronotiondes inlösen, icke bör göras allt för långt, och af sådan anledning funnit den förlängda tid, inom hvilken sådan anmälan må kunna ske, icke böra utsträckas längre än till utgången af år 1888.

Samma skäl, hvilka tala för den ifrågasatta utsträckningen i tiden för anmälan om inlösen af skattefrälseräntor och sådan kronotionde, som innehafves under enskild eganderätt, torde äfven ega giltighet i afseende å den enligt omförmälda förordning medgifna inlösen af den arbets- och hofveriskyldighet, som till skattesåld kronoegendom i Skåne utgöres af hemman och lägenheter, hvilka ej höra till egendomen; men då förslag i sådant syfte nu icke föreligger, har utskottet saknat anledning att i detta hänseende göra någon hemställan.

Hvad slutligen beträffar herr Sundlings ofvan omförmälda förslag om att alla skattefrälseräntor skola af statsverket inlösas, torde, i händelse af bifall till det nu förordade sättet för befrämjande af sådan inlösen, detsamma icke för närvarande böra till någon åtgärd föranleda.

På grund af hvad sålunda förekommit, får utskottet hemställa:

- a) att Riksdagen, med anledning af herrar Fossers, Börjessons och Bengtssons förevarande motioner, må besluta, att den genom kongl. förordningen den 11 september 1885 be-

stämda inlösen af skattefrälseräntor och af kronotionde, som innehafves under enskild eganderätt, må fortfarande egarum, derest vederbörande egare, som vill begagna sig af denna inlösen, derom i den ordning, samma författning stadgar, gör anmälan inom utgången af år 1888; och

- b) att herr Sundlings förenämnda motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 juni 1887.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

N:o 44.

Ank. till Riksd. kansli den 21 juni 1887, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om ersättning af statsmedel åt egare af skattefrälsehemman, hvars ränta icke blifvit af statsverket inlöst.

(I. A).

I fråga om beviljande af ersättning af statsmedel åt egare till skattefrälsehemman, hvars ränta icke blifvit af statsverket inlöst, har inom Riksdagen i nedannämnda, till statsutskottet remitterade motioner följande förslag blifvit framställda, nemligen:

i motion n:o 2 inom Första Kammaren af herr *A. Bergström*, som föreslagit, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att statsverket skall från och med nästkommande år 1888 och framgent hålla jordegare till skattefrälsehemman, hvars enligt förordningen den 11 september 1885 inlösbara